

Zengezur Koridoru: Türkiye-Azerbaycan İlişkileri Bağlamında Stratejik, Ekonomik ve Bölgesel Çıkarımlar

Doğan Şafak POLAT^a

Öz

Zengezur Koridoru projesi, Türkiye ile Azerbaycan arasında doğrudan kara bağlantısı sağlayarak bölgesel jeopolitik dengeleri önemli ölçüde değiştirme potansiyeline sahip stratejik bir projedir. Bu makale, Zengezur Koridoru'nun Türkiye-Azerbaycan ilişkileri bağlamında stratejik ve ekonomik önemini ele almaktadır. Öncelikle, koridorun Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ikili ilişkileri güçlendirme ve Türk Dünyası'nın entegrasyonunu teşvik etme potansiyeli incelenmektedir. Ayrıca, koridorun Rusya, İran, Ermenistan ve Gürcistan gibi bölgesel aktörlerin stratejik hesapları üzerindeki etkisi analiz edilmektedir. Bunun yanı sıra, koridorun Türkiye ile Azerbaycan arasında ticaret ve lojistik alanında yeni fırsatlar yaratması, enerji nakil hatlarının entegrasyonu ve ekonomik büyümeye katkısı vurgulanmaktadır. Son olarak, Zengezur Koridoru'nun Türk Dünyası'nın ekonomik entegrasyonunu hızlandırarak Avrasya ticaretine önemli katkılar sağlayacağı ifade edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Zengezur Koridoru, Türkiye-Azerbaycan İlişkileri, Jeopolitik, Ekonomik Entegrasyon, Enerji Nakil Hatları, Türk Dünyası.

^a Asst. Prof. Dr., İstanbul Kent University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Political Science and Public Administration, E-mail: dogansafak.polat@kent.edu.tr, ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-0786-1789>

Zangezur Corridor: In the Context of Türkiye-Azerbaijan Relations Strategic, Economic and Regional Implications

Abstract

The Zangezur Corridor is a strategic project with the potential to significantly reshape regional geopolitical dynamics by establishing a direct land connection between Türkiye and Azerbaijan. This study examines the strategic and economic significance of the Zangezur Corridor within the context of Türkiye-Azerbaijan relations. Firstly, the corridor's potential to strengthen bilateral ties between Türkiye and Azerbaijan and to promote the integration of the Turkic World is analyzed. Additionally, the study explores the corridor's impact on the strategic calculations of regional actors such as Russia, Iran, Armenia, and Georgia. Furthermore, the corridor's role in creating new opportunities for trade and logistics between Türkiye and Azerbaijan, integrating energy transmission lines, and contributing to economic growth is emphasized. Lastly, the Zangezur Corridor is expected to accelerate the economic integration of the Turkic World and make a significant contribution to Eurasian trade.

Keywords: Zangezur Corridor, Türkiye-Azerbaijan Connection, Geopolitics, Economic Integration, Energy Transmission Lines, Turkic World.

Giriş

Zengezur bölgesi hem Ermenistan hem de Azerbaycan sınırları içinde yer alan yedi idari birimden (rayon) oluşmaktadır (Hille, 2010: 159-169). Bu bölge, Azerbaycan'ın güneybatı sınırları ile Ermenistan'ın güneydoğusunu kapsayan Gafan, Gorge, Karakilsa, Meghi, Zangilan, Gubadlı ve Laçın'i içine almakta ve Zengezur Sırtı'nı da içermektedir (Volodicheva, 2002: 350-376). Tarihsel olarak, Zengezur her iki ülke için de büyük önem taşımaktadır; Azerbaycan'daki kısmı “Doğu Zengezur,” Ermenistan'daki kısmı ise “Batı Zengezur” olarak adlandırılmaktadır. Özellikle 19. yüzyıldan itibaren stratejik bir konuma sahip olan bölge (Mustafayev & Sadıgova, 2022), Azerbaycan açısından hâlâ hayati bir öneme sahiptir (Croissant, 1998).

Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Ermenistan, Karabağ ve çevresindeki bölgeleri işgal etmiş ve yaklaşık 1 milyon Azerbaycanlıyı yerinden etmiştir (Kerimova, 2017). Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin işgalin sona erdirilmesi yönündeki çağrılarına rağmen, Ermenistan bu topraklardan çekilmemiştir (Mammadova, 2019: 233). AGİT Minsk Grubu'nun zaman zaman Ermenistan'ı desteklemesi nedeniyle yıllarca süren barış görüşmeleri başarısızlıkla sonuçlanmıştır (Kerimov, 2017). Bu süreçte Ermenistan'ın Azerbaycanlı sivillere yönelik tehdit ve saldırıları, Güney Kafkasya'daki gerilimi giderek artırmıştır (Babayev & Mahmudov, 2023: 894-913).

Barış görüşmelerinden sonuç alınamaması üzerine Azerbaycan, Eylül 2020'de “Demir Yumruk Harekâtı”nı başlatmıştır. Kısa sürede “Vatan Savaşı” olarak anılmaya başlayan bu harekât, 44 gün süren çatışmaların ardından Azerbaycan'ın zaferiyle sonuçlanmıştır (Iskandarov & Gawliczek, 2021: 30-40; Askerov & İbadoghlu, 2022: 245-271). Savaş, 9 Kasım 2020'de Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya arasında imzalanan Üçlü Deklarasyon ile sona ermiştir (Manukyan, 2024: 28-41). Bu anlaşma, bölgedeki ulaşım ağlarının

yeniden açılmasıyla ekonomik toparlanmanın önünü açmıştır (Gafarlı, 2025: 148-173). Bu çerçevede, Zengezur Koridoru projesi gündeme gelmiştir. Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Azerbaycan'ı Ermenistan'ı baypas ederek Nahçıvan'a ve Türkiye'ye bağlayacak alternatif bir güzergâh olması nedeniyle bu projeyi stratejik açıdan hayati bir girişim olarak tanımlamaktadır (Safiyev, 2024). Koridorun, Azerbaycan ve Türkiye için önemli ekonomik ve jeopolitik avantajlar sağlaması ve Azerbaycan'ın uluslararası lojistikteki rolünü güçlendirmesi beklenmektedir (Gawliczek & Iskandarov, 2023). Koridorun bir parçası olan 123 km uzunluğundaki Horadiz-Cebrayıl-Zengilan-Agbent karayolunun temeli 2021 yılında atılmıştır (Leyla, 2023; Kocalar & Dilaver, 2024: 199-214). Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki siyasi engellerin aşılması halinde, bu yolun Ermenistan topraklarından geçen bölümüne bağlanması planlanmaktadır (Demirkollu, 2020: 135). Ancak, Zengezur Koridoru'nun hayata geçirilmesi, Rusya ve İran gibi bölgesel güçlerin çıkarlarıyla çatışması nedeniyle ciddi engellerle karşı karşıyadır (Gawliczek & Iskandarov, 2023).

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Zengezur Geçidi'nin stratejik önemi ve Türkiye-Azerbaycan ilişkilerine etkisi ele alınacaktır. İkinci bölümde, Zengezur Koridoru'nun bölgesel güç dengeleri üzerindeki etkisi incelenecek ve bu bağlamda Rusya, Ermenistan, İran ve Gürcistan'ın izlediği politikalar değerlendirilecektir. Üçüncü bölümde ise, koridorun ekonomik potansiyeli, Nahcivan'ın önemi ve bölgesel entegrasyon fırsatları ele alınarak çalışma tamamlanacaktır.

1. Zengezur Koridoru'nun Stratejik Önemi ve Türkiye-Azerbaycan İlişkilerine Etkisi

Ermenistan'ın kışkırtıcı saldırılarına karşılık olarak Azerbaycan, 27 Eylül 2020 tarihinde işgal altındaki topraklarını kurtarmak amacıyla kapsamlı bir “Demir Yumruk Harekâtı” başlatmış ve uluslararası hukuk çerçevesinde “meşru müdafaa hakkını” kullanmıştır (Koçer,

2022; Hein, 2023: 468). Bu operasyon kısa sürede İkinci Karabağ Savaşı'na dönüşmüş ve Azerbaycan ordusunun kesin zaferiyle sonuçlanarak Ermenistan'ın bölgedeki provokasyonlarını boşa çıkarmıştır (Yavuz & Gunter, 2022). Savaş sırasında Ermenistan, Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü (KGAÖ) gibi üçüncü taraf aktörleri sürece dahil etmeye çalışmış; ayrıca Karabağ dışındaki sivil yerleşim bölgelerine yasaklı silahlarla füze saldırıları düzenleyerek Azerbaycan'ı kışkırtmayı amaçlamıştır (İbrahimli, 2022; Bahşaliyeva, 2021). Ancak Azerbaycan, bu provokasyonlara doğrudan misilleme yapmaktan kaçınmıştır (Acer, 2020).

Rusya, Hazar bölgesi ve Orta Asya'daki nüfuzunun Batı'nın çevreleme politikalarıyla zayıflatılabileceğini öngörerek, Karabağ ihtilafında Ermenistan'a verdiği desteği pragmatik bir şekilde yeniden şekillendirmiştir. Savaş sırasında Ermenistan'a askeri yardımlarını artırmasına rağmen, bu yardımların Azerbaycan'a karşı doğrudan kullanılmadığını iddia etmiştir (Kochashvili, 2022). Rusya'nın bu tutumu, bölgedeki stratejik dengeyi koruma çabalarının bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Azerbaycan'ın zaferinin ardından ise Rusya, bölgedeki müttefiki Ermenistan'ın uğradığı kaybı telafi etmek amacıyla çeşitli önlemler almıştır (Abilov & Isayev, 2015: 113).

İkinci Karabağ Savaşı'nda Azerbaycan'ın zaferi, büyük ölçüde Türkiye'nin diplomatik ve askeri desteğiyle pekişmiştir. Türkiye'nin "bir millet, iki devlet" anlayışı çerçevesinde verdiği destek, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü koruma çabalarında kritik bir rol oynamıştır (Abilov, 1997: 80). Özellikle, Bayraktar TB2 insansız hava araçlarının (İHA) savaşın gidişatını değiştiren en önemli unsurlardan biri olduğu görülmüştür. Bu İHA'lar, Ermeni mevzilerini yüksek hassasiyetle hedef alarak Azerbaycan'a üstünlük sağlamış ve modern savaş teknolojilerinin etkinliğini bir kez daha kanıtlamıştır (Hwang & Song, 2022: 439-458). Ancak, Azerbaycan'ın kazandığı zaferin ardından Türkiye'nin 10 Kasım 2020 tarihli ateşkes anlaşmasına doğrudan taraf olmaması dikkat

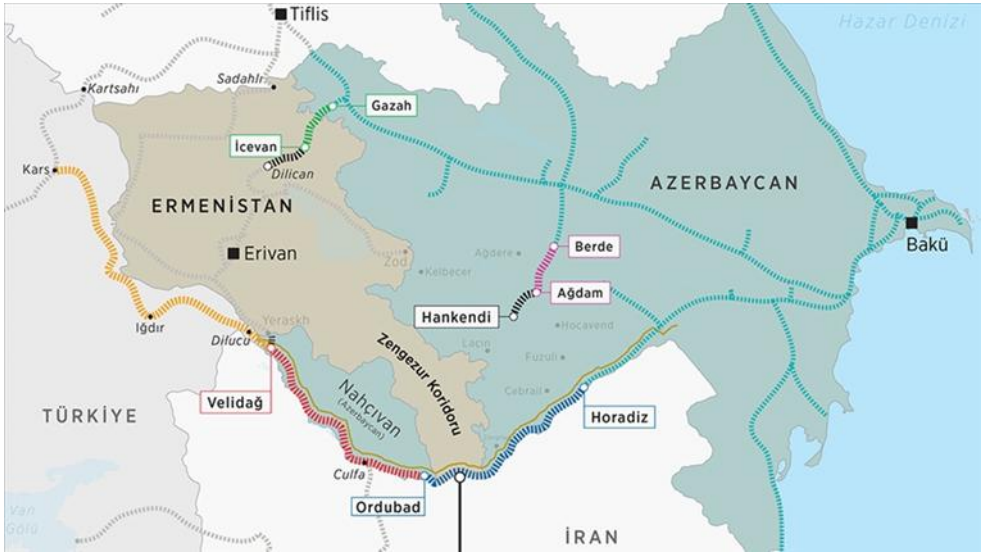
çekmiştir. Bununla birlikte, 30 Ocak 2021’de kurulan Türk-Rus Ortak Merkezi’nde gözlemci statüsü elde eden Türkiye, bölgedeki etkisini artırarak önemli bir bölgesel aktör konumuna gelmiştir (Mankoff, 2022).

Sovyetler Birliği’nin dağılmasının ardından Türkiye ile Azerbaycan arasındaki tarihi bağlar hızla güçlenmiş ve stratejik ortaklık seviyesine yükselmiştir (Öztarsu, 2011: 70-85). Türkiye, Azerbaycan’ın bağımsızlığını tanıyan ilk ülke olmuş ve Azerbaycan, Türkiye için sadece etnik ve kültürel bağlarıyla değil, aynı zamanda jeopolitik konumuyla da stratejik bir ortak haline gelmiştir (İskender, 2018). Azerbaycan, Türkiye’nin Orta Asya ve diğer Türk devletleriyle bağlantısını sağlayan kilit bir geçiş noktası olarak değerlendirilmektedir (Köstem, 2019: 111-128). Karabağ Savaşı, iki ülke arasındaki askeri, diplomatik ve ekonomik iş birliğini daha da pekiştirmiştir (Hovsepyan & Tonoyan, 2024: 622-655). Türkiye ve Azerbaycan, bölgesel sorunların bölge ülkeleri tarafından çözülmesi gerektiği konusunda ortak bir duruş sergilemekte ve Batılı aktörlerin bölgeye müdahalesine karşı çıkmaktadır (Aras & Fidan, 2009: 193-215). Bu stratejik iş birliği, 15 Haziran 2021’de Azerbaycan’ın Milli Kurtuluş Günü’nde imzalanan “Şuşa Deklarasyonu” ile yeni bir boyuta taşınmıştır (Shafiyev, 2023: 13-24). Bildiri, askeri, siyasi ve ekonomik alanlarda derinlemesine iş birliği öngörmekle kalmayıp, Türk Dünyası ve Güney Kafkasya açısından da tarihi bir dönüm noktası olmuştur (Çelik & Aslanlı, 2024: 55-78). Bildiride, 13 Ekim 1921’de imzalanan Kars Antlaşması’na atıfta bulunularak, 5. maddede Nahçıvan’ın Azerbaycan’ın ayrılmaz bir parçası olduğu vurgulanmıştır (Küçük, 2023: 200-210). Şuşa Deklarasyonu yalnızca askeri ve siyasi alanlarda değil, ekonomik ve kültürel iş birliğini de derinleştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, Ermenistan’ın bölgedeki kışkırtıcı eylemlerine karşı caydırıcı bir mekanizma işlevi de görmektedir (Ghahriyan, Torosyan & Harutyunyan, 2024: 1-30).

Zengezur Koridoru’nun açılması ve Kars-Nahçıvan demiryolunun inşası, Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ulaşım bağlantılarını

güçlendirecek ve Türk Dünyası için stratejik bir ticaret güzergâhı oluşturacaktır (Gulahmadov & Huseyn, 2023a: 121-128). Üçlü Anlaşma'nın 9. maddesi, Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti ile Azerbaycan'ın ana karası arasındaki ulaşım yollarının yeniden açılmasını öngörerek, Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinde önemli bir ilerleme kaydetmiştir (Kılıç, 2023: 39; Ghahriyan, Torosyan & Harutyunyan, 2024: 1-30).

Şekil 1: Zengezur Koridoru (<https://www.aa.com.tr/tr/analiz/3-soruda-zengezur-koridorunun-onemi/2767969>)

Zengezur Koridoru projesi (Bkz. Şekil 1), ülkenin güneyinde Nahçıvan ile Azerbaycan anakarası arasında stratejik bir kara yolu oluşturmayı hedeflemektedir (Gafarlı, 2025: 148-173). Bu koridor, iki bölge arasında fiziksel bir bağlantı sağlamanın ötesinde, Güney Kafkasya'nın jeopolitik ve ekonomik dinamiklerini yeniden şekillendirme potansiyeline sahiptir (Kocalar ve Dilaver, 2024: 199-214). Zengezur Koridoru'nun açılması, Türkiye ile Azerbaycan arasındaki stratejik ortaklığı pekiştirecek, siyasi, ekonomik ve

kültürel bağlarını güçlendirecektir (Erdei ve Erdei-Gally, 2023: 133). Bu gelişme, Türk Dünyası içinde daha geniş bir bölgesel entegrasyon süreciyle uyumludur. Ayrıca, Zengezur Koridoru'nun açılması, bölgenin transit haritasını değiştirecek ve Azerbaycan ile Türkiye arasında kara bağlantısı sağlanacak, Ermenistan ile Rusya arasında Azerbaycan üzerinden bir demiryolu hattı inşa edilecektir (Dadaşlı ve Valiyev, 2024: 1-20). Böylece, Zengezur Koridoru hem Azerbaycan ile Türkiye'yi hem de Ermenistan ile Rusya'yı birbirine bağlayacaktır. Böylece tarihte ilk kez Rusya ile Türkiye arasında demiryolu bağlantısı kurulmuş olacaktır (Çelikok ve Talih, 2023: 412-413). Zengezur Koridoru, tamamlandığında Orta Asya'yı Hazar Denizi ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya bağlayan kesintisiz bir güzergâh oluşturacaktır (Aracıoğlu ve Esmer, 2023: 1-16). Bu durum Türkiye'nin Azerbaycan'a erişimini artıracak ve Azerbaycan'ın Türkiye ile bağlarını sağlamlaştıracaktır. Her iki ülke de artan ticaret, daha verimli lojistik ağlar ve entegre enerji projelerinden faydalanmaya devam etmektedir (Kazancı ve Arslan, 2024: 1272-1283). Zengezur Koridoru, Türkiye ile Azerbaycan arasında doğrudan bir kara bağlantısı sağlayarak, özellikle enerji taşımacılığı için önemli olacak ve her iki ülke için de enerji güvenliği ve ticareti açısından kritik fırsatlar sunacaktır (Gafarlı, 2025: 148-173; Akay, 2023: 225-237). Aynı zamanda, Türk ve Azeri enerji şirketleri arasında daha fazla işbirliğini teşvik edecek ve ortak enerji projelerinin güvenliğini artıracaktır (Kazancı ve Arslan, 2024: 1272-1283). Azerbaycan, Hazar Denizi'nden çıkarılan doğal gaz ve petrolün en önemli tedarikçilerinden olup, Avrupa'ya yaptığı enerji ihracatı bölgesel enerji güvenliği için kritik öneme sahiptir. Zengezur Koridoru ile enerji nakil yolları optimize edilerek, her iki ülkenin de ekonomik olarak fayda sağlaması sağlanacaktır. Azerbaycan için bu durum enerji ihracatından elde edilen gelirin artması anlamına gelirken, Türkiye de ulaşım maliyetlerinin düşmesi ve bir enerji geçiş merkezi konumuna ulaşması anlamına gelmektedir. Her iki ülkenin ekonomileri, bu enerji akışlarıyla giderek daha fazla iç içe geçtikçe, ikili ilişkiler güçlenecek, daha

derin ekonomik işbirliklerinin ve yeni ortaklıkların önü açılacaktır (İbrahimov, 2015: 83-100). Ayrıca, iyileştirilmiş ulaşım ağları yalnızca enerji arzı için hayati önem taşımakla kalmayacak, aynı zamanda boru hatları, depolama tesisleri ve enerji santralleri gibi ortak enerji altyapı projelerinin kurulmasını da teşvik edecektir (Yesevi ve Tıftıkcıgil, 2015: 27-44). Türkiye ile Azerbaycan arasındaki enerji işbirliği, bölgedeki diğer ülkeler için bir model teşkil edebilir, bölgesel istikrarı teşvik edebilir ve ilgili tüm taraflar için enerji güvenliğini artırabilir (Bozhilova, 2009: 293-311). Zengezur Koridoru, Azerbaycan'ın Türkiye üzerinden Avrupa pazarlarına erişimini kolaylaştıracak ve her iki ülke için de olumlu ekonomik sonuçlar doğuracaktır (Kocalar ve Dilaver, 2024: 199-214). Yeni ulaşım güzergahı, Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ticareti güçlendireceği gibi, Türkiye'nin Ortadoğu ülkeleriyle olan ticari ilişkilerini de geliştirecektir (Kardaş ve Macit, 2015: 23-46). Bu şekilde, Zengezur Koridoru, Türk Dünyası için bir mihenk taşı olma ve bölge genelinde ticari, lojistik ve siyasi bağlantıları güçlendirme potansiyeline sahiptir (Chedia, 2024: 194-216). Zengezur Koridoru'nun yanı sıra Türkiye'nin karayolu altyapısının geliştirilmesi, Orta Asya ve Çin'e de yeni lojistik güzergahlar oluşturacaktır (Gabrielyan, 2022: 11-29). Bu koridor, sadece tarihi ve kültürel bağlar nedeniyle stratejik öneme sahip olmakla kalmayıp, aynı zamanda Türk dili konuşan toplulukların entegrasyonunu hızlandırarak ekonomik, kültürel ve ticari işbirliğini teşvik etmektedir (Özsoy, 2024: 1000-1013). Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ilişkilerin güçlenmesi, Orta Asya, Kafkaslar ve Orta Doğu gibi kilit bölgelerde daha etkin bir ortaklığın kurulmasını kolaylaştıracaktır (Dikkaya ve Özyakışır, 2008: 93-118). Ayrıca, diğer Türk halkları ile artan işbirliği, bölgesel güvenliğini güçlendirecek ve ekonomik entegrasyonu hızlandıracaktır. Zengezur Koridoru, Türkiye ve Azerbaycan'ın konumunu güçlendirerek, diğer bölgesel aktörlerle daha etkin bir şekilde işbirliği yapmalarını sağlayacaktır (Kavtaradze, 2024: 124-129).

2. Zengezur Koridoru'nun Bölgesel Güç Dengelerine Etkisi

Zengezur Koridoru'nun inşası projesi, Güney Kafkasya, Orta Asya ve daha geniş Avrasya bölgesindeki bölgesel dinamikler üzerinde geniş kapsamlı sonuçları olan önemli bir jeopolitik gelişme olarak öne çıkmaktadır (Gulahmadov ve Huseyn, 2023b: 111-117). Bu koridor, Azerbaycan ile Nahçıvan arasında Ermenistan üzerinden doğrudan bir kara bağlantısı kurarak, Azerbaycan ile Türkiye arasındaki siyasi, ekonomik ve güvenlik bağlarını güçlendirecektir (Chedia, 2024: 194-216). Proje, iki ülkenin yanında Rusya, İran, Ermenistan ve Gürcistan'ı da etkileme potansiyeline sahiptir (Copplecchia, 2024). Zengezur Koridoru'nun açılması, bölge devletlerinin stratejik hesaplarını yeniden yapmalarına yol açacak, ekonomik ve güvenlik dinamiklerini yeniden şekillendirerek bölgedeki mevcut güç dengesini değiştirebilecektir (Yılmaz, 2024: 1-16).

2.1. Zengezur Koridoru'nun Açılmasının Rusya Üzerindeki Etkisi

Rusya, tarihsel olarak Güney Kafkasya ve Orta Asya'da baskın bir güç olmuş; askeri varlığı, ekonomik nüfuzu ve stratejik ortaklıkları aracılığıyla bölge üzerindeki kontrolünü sürdürmeye çalışmıştır (Malashenko, 2013). Rusya, yıllar boyunca, özellikle Dağlık Karabağ konusunda Ermenistan'ı hem siyasi hem de askeri olarak desteklerken, Azerbaycan ile ilişkilerini dengelemeye özen göstermiştir (Jović-Lazić ve Bošković, 2024: 55-82). Karabağ sorununun, enerji yolları ve jeopolitik saflaşmalar üzerindeki etkileriyle, Rusya'nın bölgedeki stratejik çıkarları açısından kritik bir yönü olmuştur (Görgülü, 2012: 47-66).

Zengezur Koridoru'nun açılması, Rusya için hem fırsatlar hem de zorluklar sunmaktadır. Koridor, bir yandan Rusya'ya, Azerbaycan'a doğrudan erişim yoluyla Ermenistan'la daha derin ekonomik ilişkiler kurma ve potansiyel olarak ticaret ve enerji yollarını geliştirme fırsatı sunmaktadır (Vinokurov, Ahunbaev ve Zaboev,

2022: 159-173). Ayrıca, Zengezur Koridoru, Rusya'nın Gürcistan topraklarına olan bağımlılığını aşarak Ortadoğu'ya erişim için alternatif bir rota işlevi görebilir (Gafarlı, 2025: 148-173). Bu tür gelişmeler, bölgenin stratejik ulaşım yolları ve ittifaklar ağı içinde manevra kabiliyetini artırarak Rusya için faydalı olabilir. Ancak, daha güçlü bir Türkiye-Azerbaycan ortaklığının ortaya çıkması, Rusya'nın Güney Kafkasya'daki nüfuzuna doğrudan bir meydan okuma teşkil etmektedir (Naghiyev, 2023). Azerbaycan'ın Türkiye ile bağlarının güçlenmesi, özellikle Türkiye ve Azerbaycan'ın birçok kilit konuda Ermenistan'a karşı ittifak kurması nedeniyle, Rusya'nın bölgedeki hakimiyetini zayıflatabilir (Guliyev, 2024: 1-21). Ayrıca, Zengezur Koridoru, Rusya'nın kontrolündeki geleneksel rotaları atlayarak Orta Asya'dan Avrupa'ya mal taşımacılığını kolaylaştırabilir. Bu durum, Rusya'nın bölgesel ulaşım ağları üzerindeki etkisini ve Doğu ile Batı arasındaki mal ve enerji akışını kontrol etme kabiliyetini zayıflatabilir (Gawliczek ve Iskandarov, 2023). Bu riskleri azaltmak için, Rusya'nın bölgedeki askeri ve diplomatik stratejilerini yeniden değerlendirmesi gerekebilir. Azerbaycan ile Türkiye arasındaki artan işbirliği, Rusya'yı daha temkinli bir yaklaşım benimsemeye, Ermenistan ile ilişkilerini dengelemeye ve Güney Kafkasya'daki çıkarlarını savunmanın yeni yollarını keşfetmeye zorlayabilir (Labarre ve Niculescu, 2024).

2.2. Zengezur Koridoru'nun Açılmasının İran'a Etkisi

İran, Güney Kafkasya ve Orta Asya'da uzun süredir nüfuzunu sürdürmeye çalışmakta ve bu bölgeleri ekonomik ve stratejik hırsları için büyük önem taşımaktadır (Weitz, 2015). Zengezur Koridoru'nun açılması, jeopolitik manzarayı İran'ın bölge politikasına hem meydan okuyacak hem de yeni fırsatlar sunacak şekilde yeniden şekillendirebileceği için İran için önemli bir gelişmedir (Golmohammadi ve Markedonov, 2024: 152-175). İran'ın Azerbaycan ile ilişkileri karmaşık bir hal almış hem işbirliği hem de gerginlik içerir (Nassibli, 1999; Winrow, 2016: 93-111). İki ülke, ABD ve Rusya gibi dış güçlerin etkisini dengeleme konusunda

ortak bir çıkarı paylaşırsa da İran, özellikle bölgesel güvenlik bağlamında Azerbaycan'ın Türkiye ile artan bağlarına karşı temkinli davranmıştır (Flanagan, 2013: 163-178).

Azerbaycan ile Türkiye arasındaki kara bağlantısını güçlendiren Zengezur Koridoru'nun açılması, İran tarafından özellikle transit ticaret ve enerji güvenliği açısından bölgedeki kendi nüfuzuna yönelik bir tehdit olarak görülebilir (Golmohammadi ve Markedonov, 2024: 152-175). Tarihsel olarak, İran Azerbaycan'ın Nahçıvan'a erişimini kolaylaştırmada önemli bir rol oynamış ve mal ile elektrik için önemli ulaşım yolları sağlamıştır (Dadaşlı ve Valiyev, 2024: 1-20). Zengezur Koridoru'nun açılmasıyla Azerbaycan'ın Nahçıvan'a erişim için İran'a olan bağımlılığı azalacak ve bu da İran'ın komşusu üzerindeki nüfuzunu sınırlandırabilir (Kocalar, vd. Dilaver, 2024: 199-214). İran, bölgedeki aracı rolünü potansiyel olarak azaltabileceği için bunu bir kayıp olarak görebilir (Mahmudlu, vd. Abilov, 2018: 33-49). Ancak, İran için de potansiyel faydalar bulunmaktadır. Zengezur Koridoru, İran'ın yıllardır geliştirmeye çalıştığı Kuzey-Güney Ulaştırma Koridoru'nun önemli bir bileşeni olan Ermenistan'la demiryolu bağlantısını yeniden kurmasına olanak sağlayabilir (Kaleji, 2023: 14-20). İran, bu bağlantıyı yeniden kurarak Ermenistan ve Gürcistan üzerinden Karadeniz'e erişim sağlayabilir ve Avrupa ile ticaret için yeni bir rota oluşturabilir (Chedia, 2024: 194-216). Bu alternatif rota, İran'ın bölgenin ekonomik ve siyasi dinamiklerinde kilit oyuncular olan Azerbaycan ve Türkiye'yi devre dışı bırakmasına izin verecektir (Gawliczek ve Iskandarov, 2023). Ancak, bu planın hayata geçebilmesi için İran'ın Ermenistan ile demiryolu bağlantısını yeniden kurması gerekmektedir. Bu durum, İran ile Ermenistan arasındaki devam eden siyasi gerilimlerin yanı sıra Sovyet dönemi altyapısının yeniden açılması gibi zorluklar nedeniyle kısa sürede gerçekleştirilebilmesi mümkün görünmemektedir (Kaleji, 2023: 14-20).

İran, Türkiye-Azerbaycan ortaklığının güçlendirilmesinden kaynaklanan zorluklarla karşılaşabileceği gibi, Azerbaycan ve Türkiye'ye olan bağımlılığını azaltabilecek alternatif bir güzergah olan Zengezur Koridoru'ndan faydalanabilir (Gafarlı, 2025: 148-173). Ancak koridor projesinin gerçekleştirilebilmesi özellikle İran, Rusya ve Ermenistan arasındaki karmaşık jeopolitik ilişkiler ışığında dikkatli bir diplomatik yönetim gerektirmektedir (Labarre ve Niculescu, 2024).

2.3. Zengezur Koridoru'nun Açılmasının Ermenistan Üzerindeki Etkisi

Zengezur Koridoru'nun açılması Ermenistan için hem bir meydan okuma hem de bir fırsat anlamına gelmektedir. Ermenistan, Zengezur Koridoru'nun bölgedeki stratejik konumunu sarsabileceğinden derin endişe duymaktadır (Chedia, 2024: 194-216). Zira inşa edilmesi planlanan koridor, Ermenistan'ı tamamen atlayarak, Azerbaycan ile Nahçıvan arasında doğrudan kara erişimini sağlayacaktır. Bu durum Ermenistan'ın ekonomik izolasyonunu derinleştirebileceği gibi Güney Kafkasya'daki jeopolitik manevralarını da sınırlayabilir (Dumlu ve Şahin, 2024: 169-194). Ermenistan'ın endişeleri, Zengezur Koridoru'nun açılmasının Azerbaycan ile kara bağlarını daha da koparabileceği, potansiyel olarak ekonomik izolasyonunu derinleştirebileceği ve bölgesel müzakerelerdeki kaldıracını azaltabileceği gerçeğinden kaynaklanmaktadır (Öztarsu, 2024). Ermenistan ile Azerbaycan arasındaki karmaşık ilişki göz önüne alındığında, Zengezur Koridoru inşa projesi iki ülke arasındaki gerilimi artırabilir ve Ermenistan'ın bölgedeki çıkarlarını savunmasını zorlaştırabilir. Buna ilave olarak, Ermenistan'ın askeri ve siyasi destek için Rusya'ya olan bağımlılığı, Ermenistan'ın güneyinde oluşturulacak bu koridor ile Azerbaycan ve Türkiye tarafından çevrenmesi nedeniyle daha fazla artacaktır (Allison, 2004: 277-293). Ancak koridorun açılması, Ermenistan'a özellikle İran ve Rusya'yla olan ekonomik ve stratejik ilişkileri açısından fırsatlar da sunabilir. Sovyetler Birliği'nin dağılmasının

ardından işlevsiz hale gelen İran demiryolu bağlantısının yeniden kurulması, Ermenistan'ın komşularıyla yeniden ticari ve ekonomik faaliyetlerde bulunmasına olanak tanıyabilir (Neşet vd., 2023). Ayrıca Ermenistan, Hindistan, İran ve Rusya'yı birbirine bağlayan yeni bir ulaşım ağı oluşturmayı amaçlayan bir proje olan Uluslararası Kuzey-Güney Ulaştırma Koridoru (INSTC) projesine katılabilir (Grigoryan, vd., 2024: 6002). Bu durum Ermenistan'ın, Azerbaycan'ın ana ulaşım yolları üzerindeki kontrolünden bağımsız olarak hem Rusya hem de İran ile ekonomik bağlarını güçlendirmesine olanak sağlayacaktır (Sahakyan, 2020). Ermenistan, INSTC gibi bölgesel projelere katılarak Rusya, İran ve Avrupa'daki önemli pazarlarla bağlantısını artırabilir.

Zengezur Koridoru'nun açılması, Ermenistan için jeopolitik egemenliği açısından daha fazla zorluğa yol açabilirken, aynı zamanda ülkenin uzun süredir devam eden ekonomik izolasyonunun kırılmasına da yardımcı olabilir (Meister, 2021). Ancak Ermenistan'ın koridora vereceği tepki, bir taraftan Rusya ve İran'la ilişkilerini dengelerken, diğer taraftan da bölgede artan Türk ve Azeri nüfuzuyla ilişkili potansiyel riskleri yönetebilmesine bağlı olacaktır (Yepremyan, 2022: 50-79).

2.4. Zengezur Koridoru'nun Açılmasının Gürcistan'a Etkisi

Gürcistan, Azerbaycan, Türkiye ve Avrupa arasındaki enerji ve mal taşımacılığı için önemli bir transit ülke konumundadır (Bayramova, 2023: 5018). Zengezur Koridoru'nun açılması, Gürcistan'da önemli kaygılara yol açmıştır. Çünkü birçok uzman bu gelişmenin, ülkenin bölgesel bir ulaşım merkezi olarak rolünü zayıflatabileceğini değerlendirmektedir (Gawliczek ve Iskandarov, 2023). Tarihsel olarak Gürcistan, Azerbaycan'ın enerji kaynaklarının ve mallarının Türkiye'ye ve ötesine taşınmasında kilit bir aracılık rolü üstlenerek ekonomik açıdan fayda sağlamıştır (Humbatov ve Klimas, 2016). Ancak Azerbaycan ile Nahçıvan arasında kurulacak yeni kara koridoru, Gürcistan'ın mevcut ulaşım yollarıyla rekabet edebilir ve

bu durum, Bakü-Tiflis-Kars demiryolu ve Gürcistan'daki diğer kritik altyapı projelerinin önemini azaltabilir (Gawliczek ve Iskandarov, 2023). Zengezur Koridoru'nun inşası, Gürcistan için daha geniş jeopolitik etkiler de doğurabilir. Azerbaycan, Ermenistan ve Türkiye arasındaki yeni rotalar açıldıkça, özellikle Rusya ile yeni bağlantı yolları inşa edildikçe Gürcistan'ın bölgedeki stratejik konumu zayıflayabilir, (Moghani ve Tisheyar, 2024: 59-80). Çünkü Zengezur Koridoru, bu ülkeler arasında yeni bir demir yolu bağlantısı sağlayarak Rusya'ya Güney Kafkasya'da ek bir yerleşim alanı sunabilir. Bu değişim, özellikle Rusya, Ermenistan'a erişim için Gürcistan'a olan bağımlılığını azaltırsa, Gürcistan'ın bölgedeki siyasi etkisini daha da azaltabilir (Avdaliani, 2024). Gürcistan'ın bu endişesi Abhazya demiryolunun yeniden açılması olasılığı ile daha da pekişmektedir. Bu durum, Rusya ve İran'ın Ermenistan ile Rusya arasında daha doğrudan bir güzergâh kurarak Gürcistan'ı tamamen devre dışı bırakmalarına olanak tanıyabilir (De Waal, 2021). Gürcistan, geçmişte bu tür gelişmelere karşı direnç göstermiş olsa da Zengezur Koridoru projesi ile bu sorunlar tekrar gündeme gelebilir ve Gürcistan Abhazya'nın çözülmemiş statüsü nedeniyle hala tartışmalı olan Abhazya demiryolunun yeniden açılmasını kabul etmek zorunda kalabilir (Kotova, 2021). Ancak tüm bu kaygılara rağmen, Zengezur Koridoru, Gürcistan'ın transit ülke olarak önemini azaltmayacaktır. Gürcistan'ın limanları ve Bakü-Tiflis-Kars demiryolu da dahil olmak üzere altyapısı, Hazar Denizi, Karadeniz ve Avrupa arasındaki mal taşımacılığında hayati bir rol oynamaya devam edecektir (Seferova, 2024: 2629-2638). Zengezur Koridoru, Gürcistan'ın ulaşım yollarını ikame etmek yerine tamamlayıcı bir işlev görecek; bölgesel ulaşım ağını genişletecek ve ticaret ile transit için ek seçenekler sunacaktır (Valiyeva, 2022). Orta ve uzun vadede, Gürcistan'ın enerji ve mal taşımacılığındaki rolü devam edecek ve Zengezur Koridoru, Gürcistan altyapısının önemini ortadan kaldırmayacaktır (Labarre ve Niculescu, 2024).

3. Ekonomik Potansiyel ve Entegrasyon Fırsatları: Ticaret ve Enerji Yolları

Zengezur Koridoru, bir karayolu bağlantısı olmanın ötesinde, ticaret ve enerji rotalarını önemli ölçüde artırma ve Türkiye, Azerbaycan ve çevre bölgeler için ekonomik fırsatları genişletme potansiyeline sahip çok yönlü bir entegrasyon aracıdır (TRT World, 2022; Anadolu Ajansı, 2024). Bu stratejik koridor, Orta Asya, Çin, İran ve Avrupa'yı birbirine bağlayan yeni ticaret yolları açarak ve aynı zamanda Türkiye ve Azerbaycan ekonomilerini güçlendirerek bölgedeki ekonomik dinamikleri dönüştürmeyi hedeflemektedir. Zengezur Koridoru, ticaretin ötesinde, enerji işbirliği ve entegrasyonu için yeni yollar sunarak bölgesel ve küresel enerji güvenliğinde kritik bir rol oynamaya hazırdır (Kocalar ve Dilaver, 2024: 199-214).

3.1. Orta Asya ile Ticaret ve Ulaştırma Bağlantılarının Artırılması

Zengezur Koridoru'nun bir diğer önemli faydası, Türkiye, Azerbaycan ve Orta Asya'daki Türk Cumhuriyetleri arasındaki ticaret ve ulaştırma bağlantılarını geliştirme potansiyelidir. Bu koridor, Orta Asya ile Avrupa arasında hareket eden mallar için kritik bir geçiş noktası işlevi görmekte ve Kazakistan, Türkmenistan ve Özbekistan gibi ülkelerden gelen ürünlerin Türkiye üzerinden Avrupa pazarlarına daha verimli bir şekilde ulaşmasını sağlamaktadır (Kılavuz, 2024: 63). Ayrıca, Türk mallarının Orta Asya'ya girmesi için uygun bir rota sağlayarak, Türkiye ile bu ülkeler arasındaki ekonomik bağları güçlendirmektedir (Gawliczek ve Iskandarov, 2023). Zengezur Koridoru, AB'nin Çin'i Avrupa'ya bağlamaya yönelik "TRACECA" ve Türkiye'nin "Orta Koridor" projeleriyle de uyumludur (Papatolios, 2022). Bu koridor, Çin'in öncülük ettiği "Bir Kuşak Bir Yol" Girişimi (KYG)'ne alternatif sunarak, Türkiye'nin bölgedeki stratejik rolünü güçlendirecek ve Avrasya ticaret ağlarındaki etkisini artıracaktır. Azerbaycan, KYG'nin başlıca destekçilerinden birisi olup, Çin ile Avrupa

arasındaki ticaretin kolaylaştırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Azerbaycan üzerinden geçen Trans-Hazar nakliye rotası, Çin'in KYG ile paralel olup, özellikle konteyner taşımacılığı için Çin'in büyük ilgisini çekmektedir. İran'dan geçen rota daha basit gibi görünse de devam eden yaptırımlar ve İran'ın demiryolu altyapısına yatırım yapma konusundaki isteksizliği, bu seçeneğin güvenilirliğini azaltmaktadır (Blank, 2022; Desierto, 2017). Orta Asya'daki ülkeler için Zengezur Koridoru, malların Avrupa pazarlarına taşınması için yeni, daha hızlı ve daha güvenli bir rota sunarak bölge için yeni bir rekabet avantajı yaratmaktadır. Orta Asya ile Avrupa arasındaki ticaret arttıkça, Türkiye bu mallar için birincil transit merkez haline gelerek, kendi ticaret hacmini önemli ölçüde artırarak ekonomik büyümesine katkıda bulunacaktır (Donnellon-May, 2022). Ayrıca, Zengezur Koridoru Çin'in Orta Asya'daki artan ekonomik nüfuzunu dengelemeye yardımcı olacaktır (Chedia, 2024: 194-216). Bölgesel entegrasyonu teşvik etmeye odaklanan Türkiye, Doğu ile Batı arasında bir köprü olarak stratejik konumunu güçlendirmek için daha güçlü bir pozisyonda olacaktır. Bu durum, Türk Cumhuriyetleri, Türkiye ve Azerbaycan arasında daha yakın ekonomik işbirliğini teşvik edecek ve bu ülkelerin küresel ekonomiye daha fazla entegre olmalarını sağlayacaktır (Koçak, 2023: 115-138).

3.2. Nahçıvan'ın Stratejik Önemi

Ermenistan ile Türkiye arasında yer alan Nahçıvan, Zengezur Koridoru çerçevesinde en önemli lojistik ve enerji merkezlerinden biri olarak ön plana çıkacaktır. Nahçıvan, coğrafi olarak Azerbaycan'ın ana kısmından izole olmasına rağmen, Azerbaycan, Türkiye ve Avrupa arasında hareket eden mal ve enerji kaynakları için kritik bir geçiş noktasıdır. Zengezur Koridoru, Nahçıvan'ı daha geniş ulaşım yolları ağına bağlayacak ve onu önemli bir transit merkezine dönüştürecektir (Gawliczek ve Iskandarov, 2023). Stratejik konumu ve Azerbaycan'ın geniş enerji kaynaklarına yakınlığı göz önüne alındığında, Nahçıvan, enerji taşımacılığı için

kilit bir merkez haline gelebilir. Enerji boru hatları bu bölgeden geçirilerek Azerbaycan'ın petrol ve doğal gaz yataklarını Türkiye ve Avrupa'ya bağlayabilir (Gafarlı, 2025: 148-173). Bu durum yalnızca Nahçıvan'ın ekonomik büyümesini hızlandırmakla kalmayacak, aynı zamanda bölgenin enerji güvenliğindeki önemini de artıracaktır. Zengezur Koridoru, enerji kaynaklarının geçişini mümkün kılarak kaynakların verimli dağıtımını kolaylaştıracak ve hem Türkiye'ye hem de Azerbaycan'a fayda sağlayacaktır (Kazancı ve Arslan, 2024: 1272-1283).

Enerjinin ötesinde, Nahçıvan'ın bölgesel ticaretteki rolü de artacaktır. Zengezur Koridoru'nda kilit bir lojistik nokta olan Nahçıvan, Orta Asya, Kafkasya ve Avrupa arasında malların sorunsuz bir şekilde taşınmasını kolaylaştıracaktır. Bu durum, bölgedeki ekonomik büyümeyi teşvik edecek, işletmeler için yeni fırsatlar yaratacak ve Azerbaycan, Türkiye ve Türk Cumhuriyetleri arasındaki ticari ilişkileri geliştirecektir (Aracıoğlu ve Esmer, 2023: 1-16).

3.3. Bölgesel Ekonomik Entegrasyon ve Küresel Ticaret Bağlantısı için Fırsatlar

Zengezur Koridoru yalnızca ikili bir proje değil; aynı zamanda Orta Asya, Kafkaslar ve Avrupa için daha geniş etkileri olan bölgesel bir ekonomik entegrasyon aracı konumundadır. Koridorun sağladığı gelişmiş bağlantılar, Türkiye, Azerbaycan ve Türk Cumhuriyetleri arasında daha sıkı ekonomik bağları teşvik edecek ve daha entegre bir bölgesel ekonomi yaratacaktır. Bu ülkeler arasındaki ticaret hacmi arttıkça lojistik ve taşımacılık ağları daha verimli hale gelecek, maliyetler düşecek ve bölgesel ticaret daha rekabetçi bir hale gelecektir (Du, 2024: 410-428).

Zengezur Koridoru, Orta Asya'yı Avrupa'ya bağlayarak malların, enerjinin ve insanların bölge genelinde hareketini kolaylaştıracak ve bölgesel işbirliğini daha da teşvik edecektir (Gulahmadov ve Huseyn, 2023a: 121-128). Bu artan bağlantı, Türk

Cumhuriyetlerinin ekonomik durumlarını güçlendirmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda küresel ticaret ağlarına da katkı sağlayacaktır. Koridorun, bölgedeki altyapının geliştirilmesinin önemli bir kolaylaştırıcısı olması ve yeni yatırımları teşvik etmesi beklenmektedir (Kocalar ve Dilaver, 2024: 199-214). Ayrıca, Zengezur Koridoru, ticaret ve enerji dışında başka sektörlerde de işbirliği için yeni yollar açacaktır. Ulaştırma ve enerji ağlarının entegrasyonu, altyapı geliştirme, teknoloji ve inovasyon alanlarında işbirliğinin artmasına da yol açacaktır. Bölgedeki ülkeler bilgi ve uzmanlıklarını paylaşarak bölgede ekonomik büyümeyi teşvik edebilir ve bölgenin genel ekonomik kalkınmasını sağlayabilirler (Shahin, 2024).

Küresel ölçekte, Zengezur Koridoru Avrupa, Asya ve Orta Doğu arasındaki ticari bağlantıyı geliştirmek için önemli bir potansiyel sunmaktadır (Gafarlı, 2025: 148-173). Koridor, Çin, Orta Asya ve Avrupa arasında seyahat eden mallar için alternatif bir rota sağlayarak, küresel ticaret rotalarının çeşitlendirilmesine ve Süveyş Kanalı gibi daha az verimli diğer rotalara olan bağımlılığın azaltılmasına yardımcı olabilir (Eldem, 2022). Bu alternatif ticaret yolu, Türkiye'nin Doğu ile Batı arasında bir kavşak noktası olarak coğrafi konumundan yararlanmasına da olanak tanımaktadır. Orta Koridor'un küresel ticaret ağlarının giderek daha önemli bir parçası haline gelmesiyle Türkiye, hem ekonomik hem de stratejik olarak kazançlı çıkacaktır (Şenol ve Erbilin, 2022: 161-180). Türkiye, küresel ticarete kilit bir oyuncu olarak konumunu güçlendirerek, uluslararası piyasalardaki ekonomik etkisini ve kaldıracını artıracak, jeopolitik konumunu daha da güçlendirecektir (Baysal, 2025: 1-22). Zengezur Koridoru, geniş kapsamlı ekonomik, stratejik ve jeopolitik etkileri olan dönüştürücü bir gelişmeyi temsil etmektedir. Koridor, ticaret ve enerji rotalarını güçlendirerek Türkiye ve Azerbaycan ekonomilerini güçlendirirken, daha fazla bölgesel entegrasyon ve işbirliğini kolaylaştıracaktır (Gafarlı, 2025: 148-173). Orta Asya'nın Avrupa ile olan ticaret bağlantılarının daha verimli hale gelmesiyle,

Türkiye'nin bir transit hub olarak stratejik rolü sağlamlaşacak ve küresel ticaretteki etkisi artacaktır. Ayrıca, enerji nakil yollarının entegrasyonu, bölgede ve ötesinde enerji güvenliğine katkıda bulunacaktır. Zengezur Koridoru'nun ekonomik potansiyeli büyük olup, önümüzdeki yıllarda bölge ülkelerine ekonomik büyüme, işbirliği ve refah için önemli fırsatlar sunmaktadır (Akram, 2023).

Sonuç

Zengezur Koridoru'nun açılması sadece Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki ilişkileri değil, aynı zamanda bölgenin daha geniş ulaşım altyapısını ve jeopolitik manzarasını da yeniden şekillendirecek çok önemli bir dönüm noktasıdır. Koridor, Azerbaycan'ın Nahçıvan bölgesi ile ana karası arasında doğrudan bir kara yolu oluşturarak, bölgenin özellikle Birinci Karabağ Savaşı'ndan bu yana süregelen izolasyonunu sona erdirecektir. Ermenistan'ın Zengezur bölgesinden geçen bir demiryolu hattının inşası, Azerbaycan için stratejik bir zafer olacak, mal ve kaynakların dolaşımını kolaylaştıracak ve ülkenin ekonomik ve coğrafi etkisini genişletecektir. Ancak Zengezur Koridoru'nun başarısı, Ermenistan ve İran da dahil olmak üzere ilgili tüm tarafların işbirliği ve taahhüdüne bağlı olacaktır. Zengezur Koridoru, Ermenistan için hem bir fırsat hem de bir meydan okuma teşkil etmektedir. Ermenistan'ın koridora karşı direnişi, devam eden müzakerelerin istikrarını tehdit edebilirken, transit geçişlerin açılması, bakır madenciliği gibi endüstriyel gelişme açısından kritik avantajlar sağlayabilir ve ülkenin dışa bağımlılığını azaltabilir. Buna ek olarak, Ermenistan ulaştırma altyapısının modernizasyonundan ve Zengezur Koridoru'nun sunduğu bölgesel ticaretin geliştirilmesi fırsatlarından faydalanmaya devam etmektedir. Bununla birlikte, projenin ekonomik uygulanabilirliği kısa vadede belirsizliğini korumaktadır. Çünkü Zengezur koridorunu diğer yollara bağlayacak demiryolu altyapısına önemli yatırımlar yapılması gerekmektedir. Bakü-Tiflis-Kars (BTK) demiryolunda yaşandığı gibi, Zengezur Koridorunun ilk yıllarında da kârlılık elde edilmesinde zorluklarla karşılaşılabilir. Bununla birlikte, bölgesel

ticaret büyüdükçe ve lojistik akışları güçlendikçe, koridorun ekonomik getirileri muhtemelen daha belirgin hale gelecektir.

İran, koridorun bölgede faaliyete geçmesi halinde “İran’ın müttefiki olan Ermenistan ile kara bağlantısını keseceğinden” endişe duymaktadır. Arıca İran, iki Türk ülkesi olan Azerbaycan ve Türkiye’nin koridor üzerinden bağlanmasının, Orta Asya’dan Türkiye’ye olan bağlantının güçlenmesi nedeniyle bölgesel hakimiyetini zayıflatacağından da endişe duymaktadır. İran’ın Zengezur Koridoru’nun geliştirilmesi konusunda hem bölgesel hem de uluslararası güçler tarafından desteklenen yeni paradigmayı tanımayı reddetmesine rağmen, koridor projesi Kafkasya’nın temel ekonomik ihtiyaçlarını karşılamayı ve istikrar, barış ve ekonomik büyüme getirmeyi amaçlamaktadır. İran’ın korkularına rağmen, koridor, İran’ın daha iyi bağlantılara sahip diğer bölge devletlerine erişmesine izin vererek, on yıllardır Batı yaptırımları altında tecrit edilmiş bir ülke olan İran’a fayda sağlayabilir. Zengezur Koridoru, ticaret ve ulaşım üzerindeki etkilerinin ötesinde, bölgesel jeopolitik denklemi dönüştürme potansiyeline sahiptir. Koridor, Azerbaycan ile Türkiye arasındaki ekonomik bağları güçlendirecek, Türk Cumhuriyetleri ile daha derin işbirliğini teşvik edecek ve Orta Asya ile Avrasya arasındaki ulaşım verimliliğini artıracaktır. Bu projenin Çin’in Kuşak ve Yol Girişimi’yle uyumlu hale getirilmesi, bölgesel ekonomik entegrasyonun hızlandırılmasına ve küresel ticaret yollarının çeşitlendirilmesine hizmet edecektir. Türkiye’nin stratejik önemi güçlendirilecek ve Asya ile Avrupa arasında bir köprü olarak rolünü yeniden teyit ederken, bölgenin ticaret dinamiklerinde kilit bir aktör olarak konumunu güçlendirecektir. Nahçıvan’ın özel jeopolitik ve ekonomik durumu, Zengezur Koridoru’nun önemini daha da vurgulamaktadır. Enerji ve ticaret için kritik bir merkez olan Nahçıvan, sadece Azerbaycan’ın konumunu güçlendirmekle kalmayacak, aynı zamanda daha geniş bölgesel ticaret ve enerji ağlarına da katkıda bulunan bir merkez olarak hareket edecektir. Türkiye için Nahçıvan’ın rolü, Azerbaycan ile ilişkilerini

genişletmede ve Güney Kafkasya üzerinden Orta Asya'ya erişimi kolaylaştırmada hayati önem taşıyacak ve Türkiye'nin Avrasya ticaretinde merkezi bir oyuncu olarak rolünü sağlamlaştıracaktır. Zengezur Koridoru'nun kolaylaştırdığı Nahçıvan ile Azerbaycan arasındaki bağlantı, Türkiye'nin Türk Dünyası'ndaki nüfuzunu artıracak ve Doğu ile Batı arasında köprü rolünü güçlendirecektir. Muhalefete rağmen, komşu ülkelerin bu projeye katılımı, Güney Kafkasya'yı önemli bir uluslararası ticaret merkezi haline getirecek ve bölgenin ekonomik ve jeopolitik geleceğini yeniden şekillendirecektir.

Sonuç olarak Türkiye, Zengezur Koridoru projesinin başarılı bir şekilde gerçekleşebilmesi için öncelikle, Azerbaycan ve Ermenistan ile yakın işbirliğini sürdürerek, bölgesel barış ve istikrarı pekiştirmek için çaba göstermelidir. Türkiye, projenin gerçekleşebilmesi yönünde Rusya ve İran'ı da ikna etmek amacıyla etkili bir diplomasi yürütmelidir. Bunun yanında projenin hızla gerçekleşebilmesi için mevcut demiryolu ve kara yolu ağlarının geliştirilmesi ve modernizasyonu için çaba göstermeli, gereken durumlarda finansal katkı sağlamalıdır. Ayrıca koridorun bölgesel ve küresel ticaretin bir parçası haline gelebilmesi için koridorun bölgedeki lojistik ve ticaret ağları ile entegrasyonunu desteklemeli, Gümrük birliği ve vergi düzenlemeleri gibi süreçleri hızlandırmalıdır. Son olarak, Türkiye, Zengezur Koridoru'nun enerji güvenliği açısından taşıdığı önemin farkında olarak, enerji altyapısını güçlendirecek projeleri de hayata geçirmelidir. Bu adımlar atıldığı takdirde Türkiye'nin hem bölgesel hem de küresel düzeydeki stratejik rolü hiç kuşkusuz artacaktır.

Kaynakça

- Abilov, S. (1997). The Discourse “One Nation Two State”: The Position of Turkey in the Nagorno-Karabakh Conflict. *Journal, Vol, 51*(1), 80.
- Abilov, S. ve Isayev, I. (2015). Azerbaijan-Russian Relations: Azerbaijan's Pursuit of Successful Balanced Foreign Policy. *Orta Asya ve Kafkasya Arastirmalari, 9*(19), 113.
- Acer, Y. (2020). The War Crimes of Armenia International Law and the Military Acts of Armenia in and around Karabakh. *İstanbul: SETA*.
- Akay, A. B. (2023). Türkiye Azerbaijan Economic Relations: Bilateral Revealed Comparative Advantage Perspective. *Politik Ekonomik Kuram, 7*(Özel Sayı), 225-237.
- Akram, K. T. (2023). Zangezur corridor: A pathway for peace. AZERTAC. Available at: https://azertag.az/en/xeber/zangezur_corridor_a_pathway_for_peace-2834743 (Accessed: 12 January 2025).
- Allison, R. (2004). Strategic reassertion in Russia's Central Asia policy. *International Affairs, 80*(2), 277-293.
- Anadolu Agency, (2024). Azerbaijan emerges as key player in European energy security. Available at: <https://www.aa.com.tr/en/energy/natural-gas/azerbaijan-emerges-as-key-player-in-european-energy-security/40765> (Accessed: 18 January 2025).
- Aracıoğlu, B. ve Esmer, S. (2023). The Effects of Zangezur Corridor on Turkey's Eastern Mediterranean Ports Hinterland. *Denizcilik Araştırmaları Dergisi: Amfora, 2*(4), 1-16.
- Aras, B. ve Fidan, H. (2009). Turkey and Eurasia: Frontiers of a new geographic imagination. *New Perspectives on Turkey, 40*, 193-215.
- Askerov, A. ve Ibadoghlu, G. (2022). The Causes and Consequences of the Second Karabakh War: September 27, 2021–November 10, 2021. In the *Nagorno-Karabakh Conflict* (pp. 245-271). Routledge.
- Avdaliani, E. (2024). Shifting Dynamics in the Relations Between Georgia and Russia. Caucasus Watch. Available at: <https://caucasuswatch.de/en/insights/shifting-dynamics-in-the-relations-between-georgia-and-russia.html> (Accessed: 12 January 2025).
- Babayev, A. ve Mahmudov, K. (2023). The provocative effects of democratization: assessing the relationship between the regime transition in Armenia and the escalation of the Karabakh conflict in 2018–2020. *Democratization, 30*(5), 894-913.

- Bakhshaliyeva, G. (2021). *Emerging Regional Security Complex in the South Caucasus regional order in the post Karabakh War* (Doctoral dissertation).
- Bayramova, L. (2023). Economic integration of South Caucasus countries: Current potential and main directions. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 413, p. 05018). EDP Sciences.
- Baysal, B. (2025). Evaluating the advances and challenges in Turkey's defence industry: a comparative analysis. *Southeast European and Black Sea Studies*, 1-22.
- Blank, S. (2022). "Armenia must build the Zangezur corridor." Available at: <https://nationalinterest.org/blog/buzz/armenia-must-build-zangezur-corridor-204894?fbclid=IwAR2oovCprqH7m7f9kWCsxItHhwqDullbFXKO4i-bvNIMXtLuclavRtG8KgE0> (Accessed: 12 January 2025).
- Bozhilova, D. (2009). Energy security and regional cooperation in South-East Europe. *Journal of Balkan and near eastern studies*, 11(3), 293-311.
- Chavleishvili, G. ve Japharidze, E. (2024). Challenges And Prospects For Regional Development Of The South Caucasus. *History, Archaeology, Ethnology, Archaeology, Ethnology*. (XII), 515-527.
- Chedia, A. R. (2024). Zangezur corridor: Economic potential and political constraints. *Russia in Global Affairs*, 22(1), 194-216.
- Croissant, M. P. (1998). *The Armenia-Azerbaijan conflict: causes and implications*. Bloomsbury Publishing USA.
- Çelik, M. ve Aslanlı, K. (2024). Geopolitical Analysis of the Shusha Declaration: Constructing Theoretical Framework in the Regional Order Context. *Bilig*, (111), 55-78.
- Çelikok, K. ve Talih, Ö. (2023). International Transportation Projects and Türkiye from the Perspective of Transportation Economics. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(2), 400-423.
- Copplecchia, S. (2024). The Zangezur Corridor and the diverging interests of Russia, Iran, and Turkey. *IARI*. Available at: <https://iari.site/2024/09/26/the-zangezur-corridor-and-the-diverging-interests-of-russia-iran-and-turkey/> (Accessed: 12 January 2025).
- Dadaşlı, R. ve Valiyev, O. (2024). Debating on Transport Corridors of Azerbaijan in the Context of Globalization. *Universal Journal of History and Culture*, 6(1), 1-20.
- Demirkollu, C. (2020), "Zengezur Koridoru Ekseninde Değişen İsrail Jeopolitiği", Dördüncü Uluslararası İsrail ve Yahudilik Çalışmaları Konferansı 2020 Bildiri ve Öz Kitabı, ed., M. Mustafa Kulu, s. 135-137. Available at:

<https://dergipark.org.tr/en/download/journalfile/16701#page=141>
(Accessed: 12 January 2025).

- Desierto, D. (2017). "China's 'one belt, one road' initiative: Can a bilaterally negotiated "globalization 2.0" internalize human rights, labor, and environmental standards?" Available at: <https://www.ejiltalk.org/chinas-one-belt-one-road-initiative-can-a-bilaterally-negotiated-globalization-2-0-internalize-human-rights-labor-and-environmental-standards/> (Accessed: 12 January 2025).
- De Waal, T. (2021). The Nagorny Karabakh conflict in its fourth decade. *CEPS Working Document*, 2.
- Dikkaya, M. ve Özyakışır, D. (2008). Developing regional cooperation among Turkey, Georgia and Azerbaijan: Importance of regional projects. *PERCEPTIONS: Journal of International Affairs*, 13(1), 93-118.
- Donnellon-May, G. (2022). Turkey's growing influence in Central Asia. *The Diplomat*, 13.
- Du, D. (2024). Türkiye's Promotion of the Integration of Turkic States: Context, Practice, and Influence. *BRIQ Belt and Road Initiative Quarterly*, 5(4), 410-428.
- Dumlu, H. ve Şahin, G. (2024). Zengezur Koridoru ve Alternatif Çözümler: Türkiye İçin Riskler, Tehditler ve Fırsatlar. *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, 13(2), 169-194.
- Eldem, T. (2022). "Russia's war on Ukraine and the rise of the middle corridor as a third vector of Eurasian connectivity," *SWP Comment*, 2022/C 64, 28 October. doi: [10.18449/2022C64](https://doi.org/10.18449/2022C64).
- Elibekyan G. ve Hovsepyan M. (2024). Regional transportation routes: How Georgia's transit role is changing in light of new realities. JAM News. Available at: <https://jam-news.net/regional-transportation-routes-how-georgias-transit-role-is-changing-in-light-of-new-realities/> (Accessed: 11 January 2025).
- Erdei, A. ve Erdei-Gally, S. (2023). The Baku-Tbilisi-Kars Railway and the Zangezur Corridor: Enhancing Regional Connectivity. *Azerbaijan in the Era of Change*, 133. Available at: https://hiia.hu/wp-content/uploads/2025/01/mki_FPR_2023_2_online-2.pdf#page=131 (Accessed: 16 January 2025).
- Flanagan, S. J. (2013). The Turkey–Russia–Iran Nexus: Eurasian Power Dynamics. *The Washington Quarterly*, 36(1), 163-178.
- Gabrielyan, H. (2022). Turkey as a Transport Hub: a Vision Strategy for Integrating Regional Infrastructures and Services. *Journal of Political Science: Bulletin of Yerevan University*, 1(1), 11-29.

- Gafarlı, T. (2025). Unlocking the Potential in the South Caucasus: The Zangezur Corridor's Impact on the Trans-Caspian International Transport Route (Middle Corridor). *PERCEPTIONS: Journal of International Affairs*, 29(2), 148-173.
- Gawliczek, P. ve Iskandarov, K. (2023). The Zangezur corridor as part of the global transport route (against the backdrop of power games in the South Caucasus region). *Security and Defence Quarterly*, 41.
- Ghahriyan, M., Torosyan, V. ve Harutyunyan, A. (2024). Azerbaijan's power plays: analyzing Baku's policy towards Armenia and Nagorno-Karabakh after 2020. *Small Wars & Insurgencies*, 1-30.
- Golmohammadi, V. ve Markedonov, S. M. (2024). How Iran Perceives Turkey's Rise in the South Caucasus. *Russia in Global Affairs*, 22(1), 152-175.
- Görgülü, A. (2012). The dispute over Nagorno-Karabakh: a protracted conflict. *Review of Armenian Studies*, 25, 47-66.
- Grigoryan, K., Khachikyan, S., Avetisyan, A. ve Egnatosyan, S. (2024). International north-south transport corridor: New economic and trade opportunities for India and Armenia. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 549, p. 06002). EDP Sciences.
- Gulahmadov, M. ve Huseyn, R. (2023a). The Zangazur Corridor as the New Haulage Hub for Integration and Cooperation in South Caucasus. *Business & IT*, 13(1), 121-128.
- Gulahmadov, M. ve Huseyn, R. (2023b). The Zangazur Corridor As A Stimulator Of The Regional Cooperation And Economic Development In Eurasia Region. *TURAN: Stratejik Arastirmalar Merkezi*, 15(58), 111-117.
- Guliyev, F. (2024). Presidential Discourses on Regionalism in Azerbaijan: Turkic Solidarity and the Silk Road. *Nationalities Papers*, 1-21.
- Hein, P. (2023). Conflict Areas in the Caucasus and Central Asia: Göktürk Tüysüzoglu & Arda Özkan (eds), Lanham, MD & London: Lexington Books, 2022, 468.
- Hovsepyan, L. ve Tonoyan, A. A. (2024). From alliance to 'soft conquest': the anatomy of the Turkish-Azerbaijani military alliance before and after the 2020 Nagorno-Karabakh war. *Small Wars & Insurgencies*, 35(4), 622-655.
- Humbatov, M. ve Klimas, E. (2016). *Baku-Tbilisi-Kars Railroad: Future Opportunities and Prospects*. Mykolas Romeris University.
- Hwang, W. J. ve Song, S. H. (2022). The extension of Turkish influence and the use of drones. *Comparative Strategy*, 41(5), 439-458.

- Ibrahimli, A. (2022). *The analysis of the Second Karabakh war from the perspective of Just War Theory* (Doctoral dissertation).
- Ibrahimov, R. (2015). Turkish-Azerbaijani energy relations: Significant leverage in the implementation of the foreign policy interests of both countries. *Insight Turkey*, 17(2), 83-100.
- Iskandarov, K. ve Gawliczek, P. (2021). Characteristic features of the second Karabakh war. *Social Development and Security*, 11(3), 30-40.
- İskender, B. (2018). *One nation, two states: Turkey–Azerbaijan economic relations and the rhetoric of Turkic identity* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Jović-Lazić, A. ve Bošković, S. (2024). Azerbaijan's Foreign Policy Positioning towards Russia and its Impact on the Second Nagorno-Karabakh War: A Hedging Strategy. *The Review of International Affairs*, 75, 55-82.
- Kaleji, V. (2023). Iran and the Role of Transit Corridors in the South Caucasus in the Context of the War against Ukraine. *Caucasus Analytical Digest*, (132), 14-20.
- Kardaş, Ş. ve Macit, F. (2015). Turkey-Azerbaijan relations: The economic dimension. *Journal of Caspian Affairs*, 1(1), 23-46.
- Karimov, S. (2017). *The role of the eu in conflict resolution: The case study of Nagorno-Karabakh conflict*. (Master's thesis, Avrupa Birliği Enstitüsü).
- Karimova, N. (2017). *Armenian occupation of historical Azerbaijani territories of Nagorno-Karabakh and 7 surrounding districts as one of the still unsolved territorial issues in the South Caucasus in view of its long-frozen status*. (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Kavtaradze, E. (2024). Armenia and Azerbaijan in a geopolitical battle. Zangezur corridor. *International Scientific Journal" The Caucasus and the World"*, (29), 124-129.
- Kazancı, B. A. ve Arslan, O. F. (2024). Energy Supply Security and Trade Routes Competition between European and Asian Countries: The Geoeconomic Importance of Azerbaijan. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(4), 1272-1283.
- Kılavuz, İ. T. (2024). Türkiye's Asia Anew Initiative, Connectivity Projects in Eurasia and Türkiye-Mongolia Relations. *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 59-70.
- Kılıç, A. (2023). Facts and Comments. *Review of Armenian Studies*, (48), 9-62.
- Kocak, M. (2023). Potential of Organization of Turkic States in the International System. *Insight Turkey*, 25(4), 115-138.

- Kocalar, A. C. ve Dilaver, H. (2024). The Role of the Nakchivan (Zangezur) Corridor in Transportation and Regional Development and Its International Economic Significance. In *Theories and Practices for Sustainable Urban Logistics* (pp. 199-214). IGI Global.
- Kochashvili, I. (2022). *Armenia-Azerbaijan War And Implications For Russia* (Doctoral dissertation, Monterey, CA; Naval Postgraduate School).
- Koçer, G. (2022). Nagorno-Karabakh Conflict and Turkey. *Conflict Areas in the Caucasus and Central Asia*, 1.
- Kotova, M. (2021). Abkhazia seeks to revive its rail link to the outside World. Available at: <https://oc-media.org/abkhazia-seeks-to-revive-its-rail-link-to-the-outside-world/> (Accessed: 12 January 2025).
- Köstem, S. (2019). Geopolitics, identity and beyond: Turkey's renewed interest in the Caucasus and Central Asia. In *Turkey's Pivot to Eurasia* (pp. 111-128). Routledge.
- Küçük, A. (2023). Critical Constructivism and "Nakhichevan Crisis": How Türkiye Reconstructed its National Interest?. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 23(2), 200-210.
- Labarre, F. ve Niculescu, G. (2024). New Security Arrangements for the South Caucasus? Available at: https://www.bmlv.gv.at/pdf_pool/publikationen/rssc_sgi_24_9_webversion.pdf (Accessed: 12 January 2025).
- Leyla, J. (2023). *The assessment of potential passenger transportation through east Zangezur-Nakhchivan tourism route* (Doctoral dissertation, Azərbaycan Texniki Universiteti).
- Mahmudlu, C. ve Abilov, S. (2018). The peace-making process in the Nagorno-Karabakh conflict: why did Iran fail in its mediation effort?. *Journal of Contemporary Central and Eastern Europe*, 26(1), 33-49.
- Malashenko, A. (2013). *The fight for influence: Russia in Central Asia*. Brookings Institution Press.
- Mammadova, N. (2019). Legal Bindingness of Security Council Resolutions: Security Council Resolutions 853 (1993). *Baku St. UL Rev.*, 5, 233.
- Mankoff, J. (2022). Regional Competition and the Future of Russia-Turkey Relations. *Center for Strategic and International Studies*, 20.
- Manukyan, Z. (2024). Russia's Foreign Policy in the South Caucasus in the Context of Increasing New Regional Competition. *Journal of Political Science: Bulletin of Yerevan University*, 3(2 (8)), 28-41.

- Meister, S. (2021). Shifting Geopolitical Realities in the South Caucasus. *SCEEUS Reports on Human Rights and Security in Eastern Europe*, (8).
- Moghani, A. M. ve Tisheyar, M. (2024). The Impact of Georgia's Geopolitics on its Regional Position. *Journal of Iran and Central Eurasia Studies*, 7(1), 59-80.
- Mustafayev, B. ve Sadıgova, N. (2022). Giving Zangezur to Armenians by the Russians in History and Recent Developments. *Electronic Turkish Studies*, 17(6).
- Naghiyev, E. (2023). *Foreign policy of azerbaijan: maintaining relations with the west, turkey and russia* (Doctoral dissertation, Vilniaus universitetas).
- Nassibli, N. (1999). Azerbaijan-Iranian relations: Past and present. Available at: <http://dspace.khazar.org/bitstream/20.500.12323/172/3/N.%20Nasibli.pdf> (Accessed: 14 January 2025).
- Neşet, S., Aydin, M., Ergün, A., Giragosian, R., Kakachia, K. ve Strand, A. (2023). Changing geopolitics of the South Caucasus after the second Karabakh War. prospect for regional cooperation and/or rivalry. *CMI Report*.
- Özsoy, B. (2024). Relations of Azerbaijan with Central Asian Turkic States within the framework of the Organisation of Turkic States. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11(2), 1000-1013.
- Öztarsu, M. F. (2011). Military relations of Turkey and Azerbaijan. *Strategic Outlook*, 1(2), 70-85.
- Öztarsu, M. F. (2024). Opinion –Why Armenia and Azerbaijan Diverge on the Zangezur Corridor. Available at: <https://www.e-ir.info/2024/02/07/opinion-why-armenia-and-azerbaijan-diverge-on-the-zangezur-corridor/> (Accessed: 14 January 2025).
- Papatolios, N. (2022). “Middle corridor unable to absorb northern volumes, opportunities still there.” Available at: <https://www.railfreight.com/specials/2022/03/18/middle-corridor-unable-to-absorb-northern-volumes-opportunities-still-there/?gdpdpr=deny/> (Accessed: 16 January 2025).
- Safiyev, R. (2024). Russia and Azerbaijan: Navigating Geopolitical Shifts. *Russian Analytical Digest*, 23(310).
- Shafiyev, F. (2023). Azerbaijan and the Rise of Turkic Unity. *Insight Turkey*, 25(4), 13-24.
- Sahakyan, M. D. (2020). Rebuilding Interconnections: Russia, India and the International North-South Transport Corridor. *AsiaGlobal Online*. Available at: <https://hal.science/hal-02980041/> (Accessed: 16 January 2025).

- Shahin, A. (2024) Zangezur Corridor: Realities and Perspectives for Nakhchivan's Economy. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*. 4(44). doi: 10.31435/ijitss.4(44).2024.3137.
- Seferova, Ç. (2024). The World's Leading Transport and Transit Hub: Azerbaijan-Türkiye-Georgia. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11(4), 2629-2638.
- Şenol, C. ve Erbilien, S. Ü. (2022). Analysis of the Impact of the Middle Corridor on Türkiye in Terms of Geopolitics and Economy in the OBOR Initiative. *Coğrafya Dergisi*, (45), 161-180.
- TRT World, (2022). What is the Zangezur Corridor and why does it matter to Eurasia? Available at: <https://www.trtworld.com/magazine/what-is-the-zangezur-corridor-and-why-does-it-matter-to-eurasia-58405> (Accessed: 20 January 2025).
- Valiyeva, F. (2022). *Regional Cooperation Initiatives in the South Caucasus after the Second Karabakh War* (Doctoral dissertation).
- Vinokurov, E. Y., Ahunbaev, A. ve Zaboev, A. I. (2022). International North–South transport corridor: boosting Russia’s “pivot to the South” and trans-Eurasian connectivity. *Russian Journal of Economics*, 8(2), 159-173.
- Volodicheva, N. (2002). “The physical geography of northern Eurasia”, in *The caucasus*. Oxford University Press. Great Clarendon Street. Oxford OX2 6DP. 350-376.
- Weitz, R. (2015). Iran’s empowerment in Central Asia and the South Caucasus. *The Central Asia-Caucasus Analyst*, Available at: <https://www.cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/13293-irans-empowerment-in-central-asia-and-the-south-caucasus.html> (Accessed: 20 January 2025).
- Winrow, G. M. (2016). Azerbaijan and Iran. In *Regional Power Rivalries in the New Eurasia* (pp. 93-111). Routledge.
- Yavuz, M. H. ve Gunter, M. M. (2022). *The Karabakh Conflict Between Armenia and Azerbaijan: Causes & Consequences*. Springer Nature.
- Yepremyan, T. (2022). United States-Iran relations: security implications for Armenia and beyond. *Bulletin of Yerevan University D: International Relations and Political Sciences*, 1, 50-79.
- Yesevi, C. G. ve Tiftükcıgil, B. Y. (2015). Turkey-Azerbaijan energy relations: A political and economic analysis. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 5(1), 27-44.
- Yılmaz, S. (2024). Unraveling the Nagorno-Karabakh Conundrum: Deciphering Russia’s Southern Caucasus Strategy. *Lectio Socialis*, 8(1), 1-16.